

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Ülevaade uue tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmise hetkeseisust

Kaia Läänemets-Ester

nõunik, Tsiviilõiguse talitus

Tallinnas, 22.05.2025

Uus tarbijakrediidi direktiiv

- 19. november 2023 jõustus Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) **2023/2225**, 18. oktoober 2023, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/48/EÜ.
- Direktiiv tuleb üle võtta **20. novembriks 2025** ning reegleid kohaldatakse alates **20. novembrist 2026**.
- Uus direktiiv asendab kehtiva tarbijakrediidi direktiivi 2008/48/EÜ.

Ühtlustamise tase (art 42)

- Uus tarbijakrediidi direktiiv on oma olemuselt suunatud **täielikule ühtlustamisele** ehk **maksimumharmoniseerimisele**, mis tähendab, et liikmesriikidel ei ole võimalik direktiivi ülevõtmisel näha ette leebemaid ega rangemaid lahendusi võrreldes direktiivis sätestatuga, **välja arvatud juhul, kui direktiivis on sätestatud teisiti.**
- Seega sisaldab direktiiv mõningaid liikmesriikidele jäetud **valikuvõimalusi.**

Kaasamine

- Suvel 2024. a saime huvigruppidelt tagasiside kaasamiskirjale, milles palusime **arvamust** direktiivis liikmesriikidele jäetud **ülevõtmise valikute** kohta.
- Näiteks palusime arvamust liikmesriigile jäetud valikukohtade kohta, mis puudutasid direktiivi kohaldamisala laiendamist, tarbijale piisavate selgituste andmist, seosmüüki ja komplektina müüki, nõustamisteenuseid, krediitdivõimelisuse hindamist jne.
- Muuhulgas küsiti samas kirjas arvamust ka mitmetele ettepanekutele, mis olid välja toodud TÜ krediidituru uuringus ja Eesti Panga teemapaberis „Pankadevaheline konkurents Eesti laenuturul“, mille pinnalt aga hetkel eelnõusse kitsa ajaraami ja poliitiliste suuniste tõttu muudatusi ei plaanita.

Ülevõtmine

- Poliitiline suunis, et ELi õigusakte ei võetaks üle rangemalt.
- Soovime **säilitada kehtivat regulatsiooni** nii suures ulatuses kui võimalik, lähtudes 2008. aasta tarbijakrediidi direktiivi ülevõtmisel tehtud otsustest, ning tagada **regulatsiooni stabiilsus** ja **vältida põhjendamatuid muudatusi**.
- Eesmärk on **regulatsiooni ühetaolisus** nii suures ulatuses kui võimalik, et tagada reeglite lihtsam kohaldamine. (Nt proovime võimalusel regulatsiooni ühtlustada kehtiva elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu regulatsiooniga).
- Direktiivis olevad mitmed sätted puudutavad **avalik-õiguslikku regulatsiooni** (nt krediidiandjate tegevus, krediidilepingute reklaam jms), mille osas koostavad eelnõu sätted vastavalt **RaM** ja **MKM**. Eelnõu plaanime saata kooskõlastusele ühe tervikuna.

Huvirühmade tagasiside

1. Kohaldamisala

- Üldiselt toetas suur osa vastanutest kehtiva kohaldamisala säilitamist nii suures ulatuses kui võimalik.

2. Muud küsimused

- Teistes küsimustes eelistati pigem lähenemist, et võimalusel laiendada kehtivat elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute regulatsiooni ka muudele tarbijakrediidilepingutele, kuna uus regulatsioon põhineb paljuski hüpoteekkrediidi direktiivil (2014/17/EL).

Kohaldamisala (art 2)

- Direktiivi reguleerimisala sättes on **loetletud lepingud**, millele direktiivi sätteid ei kohaldata (art 2 lg 2).
- Samas ei piira direktiiv liikmesriikide õigust kohaldada direktiivi sätteid valdkondades, mis ei kuulu direktiivi reguleerimisalasse, mistõttu on liikmesriikidel võimalik tarbijakrediidi regulatsiooni kohaldamisala võrreldes direktiivis sätestatuga **laiendada** (pp 14).
- Nt on Eesti on seda võimalust kasutanud kehtiva direktiivi raames seoses sellega, et tarbijakrediidi regulatsiooni alla on täielikult hõlmatud juba praegu ka alla 200 eurosed tarbijakrediidilepingud.

Kohaldamisala valikukohad

1. Tasuta maksetähtpäeva edasilükkamise välistus direktiivis ette nähtud piiratud tingimustel (art 2 (2)(h));
2. Sissenõutavaks muutunud kohustuse maksetähtpäeva tasuta edasilükkamise välistus (art 2(2)(i));
3. Määratud tagasimaksega deebetkaartide välistus (art 2(5));
4. Võimalus kohaldada üksnes piiratud arv sätteid teatud krediidilepingutele, mis on kehtiva direktiivi kohaselt kohaldamisalast välistatud (Art 2 (8)).

1. Tasuta maksetähtpäeva edasilükkamise välistus direktiivis ette nähtud piiratud tingimustel (art 2 (2)(h))

Taustaks:

- Seni on lähtutud põhimõttest, et tarbijakrediidi regulatsioon kohaldub **vaid tasulistele**, st intressi tasumisega seotud, lepingutele.
- Samas, on Riigikohus lahendis 2-21-20479 asunud seisukohale, et ka tasuta laenuleping kuulub tarbijakrediidi regulatsiooni alla, kuna VÕS § 402 lg 1 (tarbijakrediidilepingu mõiste) viitab ka laenulepingule, mille olemuslikuks tunnuseks ei ole intressi tasumise kohustus.

RK lahend 2-21-20479 (p 11): Tarbijakrediidileping on VÕS § 402 lg 1 järgi krediidileping, millega oma majandus- või kutsetegevuses tegutsev krediidiandja annab või kohustub andma tarbijale krediiti või laenu. Seega võib tarbijakrediidilepinguks olla nii krediidi- kui ka laenuleping./...../Põhjendatud on ringkonnakohtu seisukoht, et ainuüksi intressi maksmise kokkuleppe puudumine ei välista tarbijakrediidilepingu sõlmimist.

Tasuta maksetähtpäeva edasilükkamise välistus direktiivis ette nähtud piiratud tingimustel (art 2 (2)(h))

- Kuna uue direktiivi kohaldamisalasse on hõlmatud nõ ka **intressivabad krediidilepingud**, **toetas** suur osa vastanutest direktiivis ette nähtud piiratud tingimustel tasuta tasumise edasilükkamise välistuse kohaldamist (art 2(2)(h)).
- Leiti, et selline välistus võimaldab tarbijatele soodsamate võimaluste pakkumist.
- Seega **ei kohaldata** eelnõu kohaselt tarbijakrediidilepingu regulatsiooni lepingutele, mille puhul:
 - **müüja või teenusepakkuja pakub** ilma kolmanda osapoolleta tasumiseks pikema tähtaja,
 - tingimusel, et hind tasutakse **intressivabalt** ja **muude tasudeta** ning üksnes siseriiklikult ettenähtud **piiratud tasudega** maksete hilinemise korral ning;
 - hind tuleb tasuda täies ulatuses **50 päeva jooksul** alates kauba tarnimisest või teenuse osutamisest.
- Rangemad reeglid kohalduvad tasumise edasilükkamise puhul, mida pakuvad kaupade tarnijad või teenuste osutajad, kes ei ole mikro-, väikesed või keskmise suurusega ettevõtjad.

2. Sissenõutavaks muutunud kohustuse maksetähtpäeva tasuta edasilükkamise välistus (art 2(2)(i));

Taustaks:

- Kuna seni on lähtutud eeldusest, et tarbijakrediidileping on olemuslikult tasuline leping (st et tarbija maksab krediidi kasutamise eest intressi), siis on kehtiva õiguse kohaselt seadusandja ka sisuliselt täielikult kasutanud võimalust **välistada** tarbijakrediidi regulatsiooni alt krediidilepingud, mis on seotud olemasoleva võla tasuta ajatamisega. Seetõttu praegu sellist sätet ka VÕSis ei ole.
- Sellised lepingud on ka kehtiva direktiivi kohaldamisalast välistatud.

Sissenõutavaks muutunud kohustuse maksetähtpäeva tasuta edasilükkamise välistus (art 2(2)(i));

- Kuna uue tarbijakrediididirektiivi kohaldamisala on oluliselt laiendatud ning hõlmatud on ka intressivabad krediidilepingud, on otsustatud ka uue direktiivi ülevõtmisel välistada kohaldamisalast lepingud, mis on seotud sissenõutavaks muutunud kohustuse maksetähtpäeva edasilükkamisega.
- Sellist tasuta makseajatamise võimalust saab pidada raskustesse sattunud tarbijale soodsamaks lahenduseks.
- Oluline on, et maksetähtpäeva edasilükkamises lepitakse kokku **pärast võlgnevuse tekkimist** ning see on **tarbijale tasuta**.

3. Määratud tagasimaksega deebetkaartide välistus (art 2(5))

- Tegemist **uue** välistusega võrreldes kehtiva direktiiviga
- Liikmesriikidele on ette nähtud võimalus kohaldamisalast välja jätta määratud tagasimaksega deebetkaartide vormis krediidilepingud:
 - 1) mida **pakub** krediidi- või makseasutus,
 - 2) mille kohaselt tuleb krediit **tagasi maksta 40 päeva jooksul** ning
 - 3) mis on **intressivabad** ja mille puhul kohaldatakse üksnes makseteenuse osutamisega seotud **piiratud tasusid**.
- Selle välistuse suhtes arvamused lahknesid. Pigem leiti, et selle välistuse kohaldamine võib viia pahauskse ärakasutamiseni. Lisaks toodi välja, et selliseid kaarte Eestis ei pakutagi.
- Seetõttu oleme seisukohal, et seda välistust **ei tuleks** eelnõus **kasutada** ehk edaspidi **alluksid** ka sellised lepingud tarbijakrediidi regulatsioonile.

4. Erand seoses teatud lepingute puhul piiratud arvu sätete kohaldamisega (Art 2 (8))

- Direktiiv võimaldab liikmesriigil otsustada, et ei kohalda **piiratud arv sätteid** ühe või mitme krediidilepingu suhtes, mille:
 - a) krediidi kogusumma on **vähem kui 200 eurot**;
 - b) puhul krediiti antakse **intressivabalt** ja **muude tasudeta**;
 - c) tingimuste kohaselt tuleb krediit **tagasi maksta kolme kuu jooksul** ja mille eest tuleb **tasuda kõigest väheolulisi tasusid**.
- **Need piiratud arv sätted**, mida liikmesriik saab mitte kohaldada puudutavad:
 - reklaami;
 - lepingueelset teavet;
 - lepingulist teavet.
- Tegemist on **uue** välistuse võimalusega võrreldes kehtiva direktiiviga.

Erand seoses teatud lepingute puhul piiratud arvu sätete kohaldamisega (Art 2 (8))

- Nende välistuse võimaluste eesmärk on **vältida krediidiandjate tarbetut koormust**, võttes arvesse turu eripära ja selliste krediidilepingute eriomadusi, näiteks nende lühemat kestust (pp 22).
- Täpsustuseks, et liikmesriigid saavad valida vaid selle vahel, millistele toodud kolmest krediidilepingust kohaldatakse kergemat režiimi, kuid mitte seda, milliseid sätteid kohaldatakse. Ehk kui kohaldatakse erisust, siis tuleb seda teha kõikide nimetatud sätete (reklaam, lepingueelne teave, lepinguline teave) osas.

Erand seoses teatud lepingute puhul piiratud arvu sätete kohaldamisega (Art 2 (8))

- Arvamused olid erinevad.
- Arvestades varasemat regulatsiooni ja huvirühmade suuremat toetust kaalume erandit kasutada vaid **punkti b** (krediidilepingud, mille puhul **krediiti antakse intressivabalt või muude tasudeta**) osas.
- Vastustes toodi välja, et kui selliseid olukordi reguleeritaks tarbijakrediidiga samadel põhimõtetel, siis muutuks taoliste lisavõimaluste pakkumine lisanduva halduskoormuse ja täiendavate kohustuste tõttu ebaotstarbekaks. See kahandaks omakorda tarbijaile pakutavaid soodsaid lisavõimalusi ja kahjustaks seeläbi ka tarbijate huve.

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Aitäh!

Kaia Läänemets-Ester

nõunik, Tsiviilõiguse talitus

kaia.laanemets-ester@justdigi.ee

